

اداره مخصوصه

درسعادتده باب عالی جاده سنده

محل اداره :

مشرط القیم

اخطار :

مسلك كنزه موافق آثار جدیده مع المنونیه
قبول اولنور

درج ابدله بن آثار اعاده اولنور

دين ، فلسفه ، ادبيات ، حقوق و علوم دن باحث هفته لق رساله در

مؤسسلری : ابوالعلا زین العابدین - ح . اشرف ادیب

درسعادتده نسخه سی ۵۰ پاره در

سنه لکی

۶۰

۸۰

۸۰

القی آیانی

۳۰

۴۰

۴۰

درسعادتده

ولایاتده

ممالك اجنبیه ده

تاریخ تأسیسی

۱۰ تموز ۳۲۴

قیرلهدن مقوا بورو ایله کوندریلیر سه سنوی

۲۰ غروش فضله آلنیر

درسعادتده پوسته ایله کوندریلیر سه ولایات بدلی اخذ اولنور

عدد : ۴۹

۲۶ رجب ۳۲۷ پنجشنبه ۳۰ تموز ۳۲۵

ایکینجی جلد

ایضاح و ابهامك حكمتی ایشته بودر. جناب حق بر طرفدن قوت حاضر لامق ایله امرایدیور دیگر طرفدن او حاضر لانه حق قوتك درجه سنی طاقتك مساعده سینه ، زمانك اقتضاسنه ، هجومندن قورقیلان دشمنلرك حالنه بر اقایور . بوبر امرقطنی الییدرکه غافلری بیدار ایدر . کریوه خطایه صابانلری یوله کتیر . « فاهولاء القوم لایکادون یفقهون حدیثا »

هر حق صاحبنه حقنی و یرمك ، هر شئی ماوضع لهنه صرف ایتمك ، امور مملكتی ارباب اقتداره تودیع ایلمك شبهه سز مملکی صیانت ایده جك ، قوت سلطنتی ، نفوذ حكومتی تأیید ایلیه جك ، آسایش مملكتی خالندن ، افراد ماتی امراض اجتماعیه دن مصون بولندیره حق تدایردرکه عقل بوكا بداهة حكم ایدر . ذاتاً بو طرزده حرکت زمین و آسمانك مدار بقاسی ، بتون موجوداتك اساس انتظامی اولان ولسان پاك شریعتدن « ان الله یأمر بالعدل والاحسان » صو رتنده امر اولنان عدلك مقتضاسیدر . شاهراه اعتدال دن عدول ایتمك استقامتی غائب ایتمك اجزای عالم دن هربری ایچون بادی اضمحلال اوله جنی کی ظلم ده جمعیات بشریه نك بادی هلاکی اولور . بونک ایچون عدله ترغیب ، ظلم و جور دن نهی حقنده کی اوامر ونواهی قرآن مجیده پك چوقدر . هله بوكی اوامر ونواهی هر کس دن زیاده حکامه توجه ایدر .

عدل اوله نزیه بر حکمتدرکه جناب حق عبادینه اونکله امتنانده بولنش ، اونی خیر کثیره مقارن ایلمشدر « ومن یؤت الحکمة فقد اوتی خیراً کثیراً » . عدل صفات الهیه نك اجل مظاهرن دن بر مظهر در : جناب حق حاکم عدلدر ، جناب حق لطیف و خیردر .

ارضی طولاشانلر ، تواریح ایمی تتبع ایدنلر ، بر آرز بصیرته مالک ايسهلر ، کورورلرکه بر مملکت تار مار اولمسی ، بر سریر سلطنتك دورلمسی آنجق شقاق ویا اختلافك ظهورندن ، یاخود زمام امورك هیچ بر وجهله شایان اعتماد اولمیان بیگانه لره تودیغندن یاخود مشورتدن استکاف ایله رأیده استبداد اظهارندن ، یاخود حوزة مملکتی مدافعه ، خارجه قارشی قوت احضار ایلمك خصوصنده مسامحه ارتکابندن ، یاخود مصالحك نااهل لره تسلیمندن ایلری کلیرکه بونلرك کافه سی عدلك خلافیدر ، جوردر ، بونلرك کافه سی قوانین الهیه قارشی عصیاندر . احکم الحاکمین اولان الله طبعیدرکه بو عصبانی جزاسز براقاز .

آیات قرآنییه تأمل ایده جك ، بلاد اسلامیه نك باشنه کن حادثاتی نظر عبرته آله حق اولور سهق کورورلرکه ایچمزرده اوامر الهیه دن انحراف ایدنلر ، جناب حقك بزه کوستردیکی ، بزى ارشاد ایلدیکی صراط مستقیم دن عدول ایلنلر ، آره مزده هوسات نفسانیه سینه ، القأت شیطانیه یه اویانلر وار . « ذلك بأن الله لم یك مغیراً نعمه انعمها علی قومه حتی یغیروا ما بانفسهم وان الله سمیع علیم . »

او حالده امتك روحی ، ملت محمدیه نك پیشوای اولان علمای راسخنه متحتم بروطفه دوشیور : ارباب غفلته وظانفی اخطار

ایتمی ، قلوب ناظمی دینك فرائضندن خبردار ایله ملی ، جاهل لره حقیقی آکلاتمی ؛ آباء سالفه لرینك مظهر اولدینی نعم الهیه یی بوتون افراد ملت صایوب دوکلی ، طریق استقامته سالک اولدقلری تقدیرده جناب حقك کندیلرینه اعداد ایده جکی سعادت بیلدرملی ؛ شاید حضرت پیغمبرك واصحابنك سنت وسیرته رجوع ایتیه جك اولور لره اوغرایه جقلری سوء عاقبتی اونلره کوسترملی ؛ نصوص قرآنییه مخالف کن هر بدعتدن ، هر فاعادتدن مجانبته بولنلرینی سوبله ملی ؛ اقوام سالفه نك احوالی ، شرائع الهیه دن عدول ایتدکری ایچون باشلرینه کن مصائبی حکایه ایتلی .

خلقك بو کون دوشمش اولدینی یاسی ازاله ایتمك ده علمانك ذمتنده بروطفه در . بونک ایچون اونلره دائماً وعدالهی یی اخطارده بولونملی . « وعد الله الذین آمنوا و عملوا الصالحات لیستخلفنهم فی الارض کما استخلف الذین من قبلهم ولیمکنن لهم دینهم الذی ارتضی لهم ولیبدلنهم من بعد خوفهم انما . »

ایشته بو علمای راسخنك وظیفه سیدر . علمای راسخن ايسه مسلمانلر آره سنده او قدر آزدکلدر . ظن ایتیزکه اونلره دن طرف الله مودوع اولدقلری بویه قدسی بروطفه یی ادا خصوصنده تکامل کوسترسینلر . زیرا کندیلری دینك امانتکاهی ، شرعك پناهیدرلر .

مصر مفتیسی مرحوم شیخ محمد عبده

مترجمی : محمد عاکف



علمای وعوام

— مابعد —

زمانمزرده طلبه علوممزك اونیش یکریمی سنه ظرفنده علوم ماثوره ایله نه قدر اشتغال ایده بیلدکری هر کسك معلومیدر ، آنکچون بوراسی صفحات تحصیلیه مزك صوك صفحه سی حقنده اوزون اوزادی به تفصیله لزوم کورمیورم . فقط شوراسنی عرض ایتمکده کندیمی آله میورم : صحیح بخاری اسلاف و اخلافه قدر و قیمتی تسلیم اولنش ، تألیفی کندی همشهریلری طرفدن اجرا ایدیلنش اولدینی حالده ، برقاج سنه اولینه کلنجه یه دکن بخارالیلرجه وسائر ماورای نهر عاماسنجه دروس رسمیه صرمد سینه قونلمق بر طرفده طورسون اسمی بیله مشهور دکلدی .

خلاصه عرض ایتیش بولندیغ شو تاریخچه دن آکلاشیلورکه بزم زمانمزدخی داخل اولدینی حالده برقاج قرن ظرفنده علوم ماثوره اسلامیه نك تحصیل وتمثیلنه حقیله اعتنا ایدیلماش ، بونک نتیجه سی اوله رق مزایای اسلامیه ، حقائق مهمه دینییه تمام کنه یله آکلاشیله مامشدر .

اشبو قضیه نك اثبات وایضاحی ایچون دهها باشقه سبیلرده واردر . ازان جمله سؤقفهم دخی شو مزایای دینه وبعض حقائق اسلامیه نك حقیله آکلاشیله مامسنده بیوک برتأثیر اجرا ایلمشدر . انسانلرده سؤ

اسلامیتده هنوز آکلاشیله مامش جهتلر بولندی کی، آکلاشلیغی حالده حقیله هضم و تمثیل اولونماش نقطه لرده ا کسک دکلدرد. عبادات مزده، معاملات مزده، افعال و حرکات مزده، اخلاق مزده برچوق نقطه لر واردر، که اسلامیتک اورایه نه نظرله باقدینی تمامیه بیلدیکمز و آکلادیغمز حالده، بز هیچ بروقت کنندی دوشونجه مزدن واز کچه مامش زدر.

دستور اسلامیت اولان حضرت قرآن «متین» ی: «الذین يؤمنون بالغیب و یقیمون الصلوة و یؤتوا زکوة و یمسکون بالذین یؤمنون بما ازل الیک و ما نزل من قبلک و بالآخره هم یوقنون» دیه توصیف ایلدیمکن، بزده بو آیت جلیله یی هر کون او قودیغمز، معناسنی آکلا- دیغمز حالده، اهل تقوی یی، اهل تصوف ظن ایدرز. متقی اولمق ایچون ده متصوف اولمق لازم کلدیکنه اینانیرز. بویله ده عمل ایدرز. بز نماز قیلارز؛ معلوم حرکات و سکناتی اجرا ایدرز. فقط قلب بیلیم نرلرده طولاشیر. بزده حضور قلب بولنه ماز. علمامز، خوجه لر مز، عوامز هپ بویله در. حالبو که سفیان ثوری حضرتلری حضور قلبدن باشقه نمازک عدم جواز نه قائل اولورلردی. «فویل للمصلین الذین هم عن صلاتهم ساهون الذین هم یراؤن» آیت کریمه سی ده حضرت سفیانک سوزنی تأیید ایلور. دیگر طرفدن جناب الله «ان الصلوة تنهی عن الفحشاء و المنکر و البخی یمظکم لکم تذکرون» آیت جلیله سیله نمازک، مصلی یی فحشادن، منکردن، بغی دن، نهی ایلله جکفی اخبار ایدیور. بز بو خبره شبهه سز اینانیرز. فقط بونکله برابر نماز قیلدیغمز حالده شوامور ثلاثه دن اتها ایدمه به جکمز ده کور یورز. بوده بز مچون یقین؛ بوکاده اینانیرز. بو صورتله بز م قوتلی بر تعارضک آلتده قالممز ایجاب ایدر. لکن بز ذهنمز بونی قبول ایدمه مز: بونک آلتدن چیقمغه چرینور. فقط قارشوسنده ایکی سد آهینی کورور: نص قرآنی، حس قطعی. بر مؤمن ایچون خبر الهی یقین افاده ایتدیکی کی، بر انسان ایچون حس ده علم ضروری تلقین ایلر. بو حالده شو تعارضدن قورتلمه نک یکانه چاره سی: «مادامکه شوامور ثلاثه دن اتها ایدمه میورم، آکلاشیلورکه بن نمازی جناب اللهک امر و اراده ایلدیکی کی قلمیورمشم» دیمکدن عبارتدر. ذاتا ایشک طوغروسیده بودر. حجی، حاجی اولمق، عالمه قارشو برنمایش یا بمق ایچون ایدرز. ذکاتی عامللر طرفدن تعجیز ایدیلدیمکمز صورتده هیچ ویرمه یز. جامعلرده نمازلردن صکره اللمزی قالدیرر، باشلر مز ی صالار دعا ایدر، نیازده بولنورز. اللهدن «الامان» لر ایلله امداد ایسترز، مؤذلرده باغریشور، چاغریشور؛.. حالبوکه بز بو حالک بدعت اولدیغنی ده بک اعلا تقدیر ایلرز؛ قرآن کریمک «ادعوا ربکم تضرعاً و خفیة» آیت کریمه سی دائماً تلاوت ایلرز. کچنلرده خطبه لرده دائر یازمیش بولندیغم مقاله لرده، زمانمزده خطبه لرک چیغرنندن چیقارلمش بر طرز بدعی یه تقریب ایدیلیمش اولدیغنی عرض ایتشدم. فقط کیمک امورنده... بدعت اولورسه صانکه قیامتیی قوپا جق دنیلورمیش کی علمامز طرفدن سکونتله کچشدیرلدی. بز ذاتاً هپ بویله یز؛ علمامزده، عوامزده هپ بر یحیم... بدعتمش،

تفهم دینان برخصلت واردر. بوخصلت برعائله نک، برقبیله نک، بر قومک، برملتک افرادی آراسنده او قدر بیوک برفرق تشکیل ایتبور. سه ده، عائله، قبیله، هله عرق، قومیت دیکشدیمی انسانلر آراسنده اولان تفهم بک ریاده کرکینلشر: هر قوم، هر ملت کتابة کائنه کنندی بیلدیکی کی معنا ویرر. اومعنا لریده کنندی قالب و استعدادینه کوره تاویل ایدر. اصابت ایتدیکنده اینانیر. آرتق آندن بک ده قولایلقله واز کچه مز. انسانلری بک دیکرینه دوشورن، آرالرند مجادله لر، مقاتله لر، محاربه لر میدانه کتیرن، آنلرک سعادت اجتماعیه لرینی محوایلین، خلاصه انسانلرک حالا دائره بداوتدن تمامیه صیریله ماملرینه سببیت ویرن شوقا خصلتدر.

اشته اسلامیتک مزایای خفیه و دقیقه سی شو سو تفهم برده سنی پارچه لیه رق میدانه چیقامامش در، حالا حقیله آکلاشیله مامشدر. اوت بو سو تفهمک اسلاملر آراسنده ایتدیکی قدر اجرای نفوذ ایده. بیلیمه سی ایچون اولجه عرض ایتدیکمز وجهله علوم ماثوره یه حقیله اعتنا ایدیلما مسنک ده بک بیوک، صوک درجه تأثیر اوملشدر. علم کلامده اولان خلافت مسئله لری، خلق قران، صفات بحثلری، خوارج کورنیلری هپ شو خصالت مذمومه نک نتایج مضره سندن در.

برده شو عرض ایتدیکمز سو تفهمک ده ایزوجه مقدس برده لره بورونه رک کیزلیدن کیزلی یه اجرای نفوذ ایتدیکی ده حس اولنور. بز مقدس اسلامیتده بتون احکام شرعیه نک مرجعی ادله اربعه در، یا خود ده زیاده تعمیق نظر ایدرسک ادله اربعه مز ایکی یه رجوع ایتمکه، اصول دین اوله رق کتاب، سنت باقی قالورلر. بونلری ده اصول دیه تعبیر ایدرز، بو صورتله ایش ده زیاده بسیطاشور. دیمک اولورکه، اسلامیتده بتوم احکام شرعیه نک اساسی نصوصدر. بویله ده اولمق لازم کلور. فقط شوانسانلرده بولنان خصالت مذمومه نک بو خصوصده تأثیرلری کورونیور: بز ظاهر آ نصوصه مراجعت ایدیور، بر حکم اکلورز: فقط او حکمی بز کنندی استعداد مزه کوره، کنندی لیاقت فکریه مزه کوره طوغریورز. بو حکمک ماده سی هر نه قدر نص ایسه ده آنی یوغران بز استعداد مز، اکا بر شکل ویرنده بزده اولان قالبدر. فکر عاجزانه مه کوره بتون اختلافات مذهبیه نک منشائی بوراسیدر. فی الحقیقه بو نقطه یی ایضاح ایتک ایچون بعض علمای کرام دورت، بمضلری سکز سبب بوله بیلیمشلر در. اوت بوده طوغرودر. فقط بونلر اسباب قریبه در؛ اسباب ظاهره در. اصل بونلری اداره ایدن، بونلری تولید ایلان اسباب بزده در. ذاتاً عالم خارجی حقائقله مشحون در، بوراده هیچ باختلاف یوقدر. اورتا لغه باختلاف چیقاران بز مطالعه مز، آنی تولید ایدن بز، بز استعداد نفسیمزدر. بناء علیه بعض مزایای اسلامیه و بعض حقائق خفیه نک حقیله آکلاشیله مامسند بوجهتک ده بک بیوک تأثیرلری اولمشدر. ذاتاً اختلاف ده بومسئله نک حقیله آکلاشیله مامسندن باشقه برشی دکلدرد.

حرامش ... ابا و اجداد من یا پسر دگلی ؟ .. او حلاله جا زدر . —
هكذا وجدنا آباءنا ... — دیمکه آیشمشز ...

بو کذب ، نیمه ، ریا ، حسد ، کبر ، تسويف ، حقد ، تشاؤم
.... اسلامیتجه حرام ، اخلاق مذمومه دن اولدیغنی پک اعلایا بیرز ؛
فقط بونکه برابر بوکی اخلاق فاسده ایله اتصاف خصوصنده هیچ
برقوم و ملتدن کیروده دکلز . شو اخلاق مذمومه بتون قوتیله بزده
اجرای شقاوت ایدر .

بونلری یازمقدن مقصدم ، کناهلریمیزی صایمق دکل ، بلکه دین
میین اسلامدن بعض مهم نقطه لک حالا هضم و تمثیل اولنماش اولدیغنی
هرکسک تسلیم ایده چکی مثاللر ایله ارائه ایتمکدر . یوقسه کناهلره
دائر بر ایستانتستیق ترتیب ایده چک دکل ..

بومسئله یی ایضاح ایده بیلیمک ایچون شو حالک اسباب خفیه سنی
آراشدیرمق ایجاب ایدر . بناء علیه فکری مسئله نک مبادیسنه ، کیزلی
کوشه لرینه طوغرو توجیه ایلرز . بوراده بزم فکریله تصادف ایدن
جهتلردن ، سبیلردن برنجیسی « قابلیت قومیه » مز ، ایکنجیسی
« تربیه ملیه » مزدر . ایسته شوایی سبیلرکه بزده الامیتک بتون
مزایایسه هضم اولنمسنه مانع اولمش واولماقدهدر . فقط امینم که بو
مطالعه برچوق کسه لک خوشنه کیتمز . لکن طوغرو اولدیغنی ده
انکار ایده مزلر . آنکچون خوشه کیدوب ، کیتامک بنچون مساویدر .
زیرا مقصدم اظهار حقیقتدر .

شمیدیلک شو قابلیت و تربیه مزک بتون صفحاتی تحلیل ایده رک
ارائه ایلمک پک قولای برایش اولما دیغنی کبی ، زمین و موضوع مزده
اویله بر تفصیلات اعطاسنه مساعد دکلدر . ومع ذلک موضوع مزک
ایضاحی ایچون لازم کلن صفحه لرینی تحری ایتمکسزین ده اوله ماز .
انسانای تحریده ذهنمز طرفندن اوزانان کوش تجسس صفحات
قابلیتمزدن مسئله نک مبدائی اولق اوزره برخصصیت توقیف ایدر .
اوده : بزم نفسمز ، روحمز طرفندن انطباعات خارجیه قارشو ابراز
ایدیلن بر لاقیدیلک ولا ابالیلک دن عبارتدر . ذاتاً بزده ، قوم مزده
بوخصصیت روحیه نک وجودی عادتاً بداهت درجه سنه وارمشدر .
بزده اولان بتون آثار ، بتون حرکات ، عموم فعالمز بو حالت
روحیه نک وجودینه لسان حال ایله شهادت ایلر ، بولا بالو ، لاقیدی ،
اولان روح طرفندن اداره ایدیلیمکده اولدیغنی عالمه اعلان ایدر .
فقط بزم بوندن خبرمز یوق . شو قدرکه آرامزدن بریسی میدانه
چیقوبده شو حالدن برائتمیزی اثباته قالدیشه بیلیر .

افضل که کچنلرده متفکرلر مزدن بریسی بزده اولان شوو حالت
روحیه نک بعض آثارینه ایما ایلیمشلردی . فقط بو ایما بزده کی کبی
متأسفانه دکل ، مفتخرانه وقوعه کله شدی ، آنکچون بوسوز
اورته لقمه قیل و قالی موجب اولدی . بعض کسه لر بونی رد ایتدیلر ،
فقط یالکیز یا کلش اولان افتخاری دکل ، روح مسئله یی ده ، حقیقتی ده
رد ایلدیلر . لکن بوبر حقیقتدر ، رد ایتمکه ، انکار ایمکه ،
هیچ اخفاسی ممکن اوله بیلیرمی ؟! اگر بز بعدما بویله آجی حقیقتلری

ایشتمک ایستمز ایسه ک ، شو عالمده براقدیغمز آثاری ، کندیمزدخی
داخل اولدیغمز حلاله هپسنی سیلملی ، یا خود روحی بویله
عارضه لردن ، مرضلردن تمیزلی ده بردها بویله آجی حقیقتلره معروض
قلمامق یولنی احضار ایلملی یز !

بزم تربیه ملیه مزک کوزل ، صاف ، معتدل جهتلری اولدیغنی
کبی بیکلرجه سنه لک مز خرقانه محل اولمش دامارلری ده یوق دکلدر .
بوکون الک متقی ، الک عالم دیدیکمز ذاتلردن باشلایه رق ، الک عادی
عوام ناسه ، الک اشاعی آغالر کناجه یه دکن هپسنده اویله کیزلی
فقط ساحلورده دامارلره تصادف اولنورکه اوجارینک ترکستان
کبیر صحرا لرینه قدر کیده رک قوملر آرمسنده غائب اولدیغنی کوریلیر .
بوکون تربیه ملیه مز اخلاق اسلامیتدن ، برابر یاشامقده بولندیغمز
اقوامک ، محیطک بزه ، روح مزه انفاذ ایتدیکی سجه لردن مرکب بر
خلیطه شکلندهدر . فقط اساسی ، یا خود طوغرو برتعییرله مرکبات
ایچنده اکثریت تشکیل ایدن قسمی هر حالده برسجیه مورونهدر .
اشته خلیطه شکلنده اولان تربیه ملیه مزک دومنی ده شو اوزاقدن
اوزاغه کلن دامارلر واسطه سیله تدویر اولنمقدهدر . بناء علیه بزم
اجرا ایتمکه بولندیغمز مادی ومعنوی افعال ، حرکات هپ بیکلرجه
سنه اولیسی ئولمش کیتمز ابا و اجداد مزک روحلری طرفندن سوق
ایدیلیمکدهدر .

اشته بتون شو عرض ایتدیکمز ملاحظه لردن اکلا شیلورکه ،
بزم قابلیت قومیه مز ، تربیه ملیه مز ، دین میین اسلامک بتون
مزایا ولدنیاتی هضم و تمثیل ایتمه مزه مانع اولمش واولمقدهدر .

*

فقط شوراسی ده محققدر که قابلیت قومیه ، تربیه ملیه ، دهاده
عمومی برتعییرله بالعموم الهامات عرقیه بزم ایچون بر فطرت ، بر
طبیعتدر . بز عادتاً بونلرک اسیری یز . بزم ایچون روحی بوا سارتدن
قورتارمق پک مشکل ، صولک درجه کوچدر . فقط امین اولملیز که هر
حاله اوزون بر تربیه ، سورکلی بر تهذیب روحی بتون بوقسا
وتلردن ، محصوریتلردن تطهیر و تخلص ایده رک معقول اولان تربیه
انسانیه واسلامیه ایله تزین ایلیه بیلیر .

فکریمه کوره علمامزک ، خواجه لرمزک شوو حال طبیعی
وفطری میزی کمال دقتله تحت مراقبه ده بولندیره رق رفق و ملائمتله ،
زوالی انسانیتی شو عرق ، عصیت بویندیریقلردن قورتارمق ، تربیه
اسلامیه و انسانیه ایله آشیلامغه چالیشمق باشلوجه وظائف لرندندر .
ذاتاً برچوق ایچون مربی نه ایسه برقوم ، برملت ایچونده علما
وخواجه لر اویلهدر . بر مربی فصلکه چوجقده اولان قوای نفسانیه نک
انکشافاتی تحت مراقبه ده بولندیرر ، اوقوانک یوما فیوما نشو نما
بولماسنی تسهیله غیرت ایلر ، چوجفک روخنه ایبلکه طوغرو بر
میل کوررسه آنی تقویه چالیشیر . فقط فبالغه طوغرو بر آرزو
حسن ایدرسه ، هان آنی نشو و نما بولمادن سوندرمکه ، ارشاده غیرت
ایلر . اشته علماده ، خواجه لرده عینی مربی کیدرلر . قومک ، ملتک

قوای نفسانیه الهامات عرقیه لرینک الحآت و جریانلرینی نظر دفته آلهرق ای جهتلرینک تمیه سنه ، کوتی جهتلرینک اماته سنه چالشور؛ روح ملتدن تفسخ ایتش اسکیش دامارلری تمیزلیرک یرینه صاف، جید اولان اسلامیت، انسانیت تخمیلرینی زرع ایلر . مقتدر، تجربه لی بر مربی نك تحت تربیه سنده بیویان برچو جق نصیلکه روحاً جسماً صاغلام ارلهرق یتیشیر ، حر ، مستقل ، متشبت ، فعال ، خلوق اولهرق حیاته کیرر، ایلرولمکه باشلار . جناب الله ده کندوسنی خیره موفق ایلر. آراتق نائل سعادت اولور . وظیفه سنی بیلیر ، آنی حسن ایفا ایلر. علمایه مالک اولان بر قوم ، برملر ده او یله جه سنه بسنه ماده معناً تازه بر حیات کسب ایلر؛ نورلی بر استقبال ایچون ده واسع بر زمین احضار ایلر؛ مسعود اولورلر . آراتق حیات دنیویه و اخرویه آنلر کدر .

فقط ، فقط تأسف اولسون ! شمدی بز زواللیر ایچون او یله روح اقوامک تربیه سنه آشنا ، وظیفه سنی بیلیر، آنی حسن ایفا ایلر علما و خواجهرلر بولمق قابلمی؟! بزده شیمیدلک او یله علما یوق . بو کیدیشمزله ده یقین بر استقباله دخی یأسدن باشقه برشی ده کورلیور. شو مقاله مده عرض ایتش بولندیم ملاحظه لر هپ ، بزده آراتق عادتاً علما قالمش اولدیغی کوستریور . ذاتاً او مقدمه لری ، او ملاحظه لری شو مقصدی ایضاح ایچون سرد ایلیمشدم .

اوت ، بزده البسه لر یله ، صورتلریله امتیاز ایتش بر نوع اشخاص موجوددر ، بونلره علما دینلیور . بن کندمده بو صنفک ایچنه داخل . فقط بیلیم یز، که بز علمادن دکلز . بزم عوامدن فرقی یوقدر . نصر ینصر چکمه کله ، یارم یورروم عربجه آکلامه سله عالم اولونماز . او بیوک اسلافک حالی کوز اوکنه کتورن آنلرک تراجم احواله واقف اولان کندمزی آنلرک وارثی دیمکه دیلی وارماز . بالخاصه شیمدی کندمزله عوامزک روحلرینی تحلیل و مقایسه ایتدکن صوکره علمایه وارث اوله میه جیمز ، طوغرودن طوغری یه عوام ناسدن اولدیغمز میدان چیقار . زیرا بش آلتی کله جک عربجه بی سیدکن صوکره ذهنمزده روحمزده ، تربیه جه ، تهذیبه ، فکر جه ، اخلاقه بر فرق قالمیسور . او اولجه عرض ایتدیکمز اسلامیتک بعض مزایاسی ، بعض دقائق عوامزجه معلوم اولمادینی کبی خواجهرلر مزجه ده هنوز بیلنه نامشدر : بعض حقائق اسلامیه نك عوامزجه حقیقه هضم اولما . دینی کبی ، علمامزجه ده او یله در ... خواجهرلر مزک پیشدار عوام اولدینی ، کندولرینه مخصوص بر مسلک مغویلری اولمادینی ده نك اعلا میدان چیقدی .

اشته مقاله مک نتیجه سی ده بوندن عبارتدر .

بلکه بو سوزلرم کندینی، علمادن حساب ایدن بعض ذوات کرامک خوشلرینه کیتمز ، بلکه دوچار اعتراض ده اولور ... نك اعلا اولسون، بآس یوق، مقصدم حقیقتک میدان چیقمسیدر. یقیناً

بیلورمکه بویله برده ایده بولنان هرکس ، شو عرض ایتدیکمز تحلیلی کندی ذهنتده اجرا ایده بیلیر. اشته او وقت امینم که کندینک عوامدن بر فرق اولدیغنه قانع اولور. مأمولدر که بو صورتله یا کیش بر ادعایه قاپلمش اولدینه توبلر ایده رک تکرار چالشمغه ، حالی اصلاحه باشلار. ذاتاً شو آچی سوزلری یازمقدن مقصدمده بودر.

مقاله مک اولنده عرض ایتشدم، یا کیش آکلامایکمز، رجا ایدرم؛ بومطالعه اکثریته باقیلهرق یوریدلمشدر. بعض مستشاری اوله بیلیر ؛ اولسنی ده آرزو ایدرم .

بیلیم یورم ، اهالی می ترقی ایتشده علمامز درجه سنه کیش . یاخود علمامز می تدنی ایتشلرده درک عوامه قادر ایتش، سویه لری برلشمشدر. ظن ایدرمکه هر ایکی طرفک ده یاردمی اولمشدر. فقط هر حالده عوام طرفده اولان اکثریت نظراعتباره آنورسه، علمانک آنلره قارشو ده ا زیاده تقرب ایتدکلری ، کیت کیده غایه امللری (ادبیلری) غائب ایدرک مغلوب اولدقلری - سویه فکریه لرینک حال توازنه کلدیکی آکلاشلیور .

اوت ، بادی نظرده عوامک ، اهالینک سویه عرفانلری ، سویه اخلاقلری، علما درجه سنه کلسی گوزل کبی کلیر. فقط ایش، حقیقت حال کورندیکی کبی دکل . ایشک ایچنده فنا جهتلرده وار. زیرابوندن آکلاشلیور، که علمامز بو حاله کلمشدرده ، آراتق بوندن کجه میه جکلر بو حال آنلر ایچون برحد اولمش؛ آراتق فکرآ، تربیه ، علماً بوندن ده ا یوکسلمک یوق. علمامزک فکری اذهان عوامک تشکیل ایلدیکی قالبره صیغمش ... حالبوکه شو حال، انقراض علمیدن باشقه برشی ده دکلدر . علم، فکر، تربیه دائماً یوکسلمی؛ دائماً ترقی ایتایدر . علم، فکر، تربیه ایچون حال توقفده قالمق اولماز. بر قومک بو عنصر مغویلری توفقه اوغراسه او قومک دوره انحطاطی باشلامش دیمکدر .

اشته بونکچون علمامز هیچ بروقت کندی موقعلرینی بویله حال تزلزله بر اقاملی ایدی. دائماً یوکسلمی، دائماً یوکسلمکه چالشملی ایدی. عوام ، اهالی ده آنلری تعقیب ایدردی. فقط هیچ بروقت آنلرک سویه سنه واسل اوله مدینی کبی برحدود داخلنده بوغوله رقده قالمزدی. آنلر ایچونده دائماً بر امید ترقی، دائماً بر طریق تعالی کوز. لرنک اوکنده پارلاردی .

نرده او علمای سلف ! - یارب، آنلردن راضی اول - آنلر هیچ بروقت روحلری، غایه امللرینی غائب ایتدیلر. هیچ بر زمان بویله درکله اینجه دیلر . سله لر، طایرلر یدیلر، محبسدرده منفالرده تعذیب اولندیلر، اصلدیلر، کسلدیلر، فقط هیچ بروجهله ادیالارندن ایرلما دیلر، مقصدلرندن ذره قدرینی بوبلاردن قوز تلمق ایچون قربان ایلمدیلر؛ بونلره قارشو دائماً صبرله، عزم و متانتله جواب ویردیلر.

قزانی حلیم ثابت